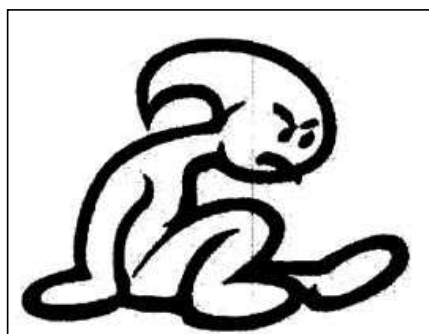

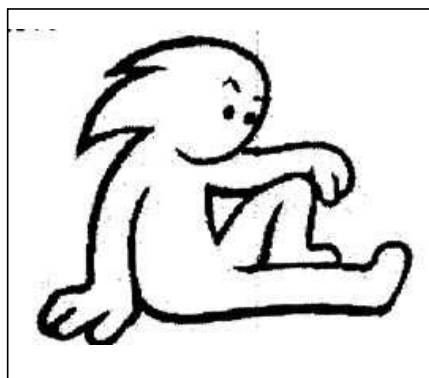
Dr. Vida Sándor*

VÉDJEGY ÉS FORMATERVEZÉSI MINTA ÜTKÖZÉSE – AZ EU BÍRÓSÁGÁNAK ÍTÉLETE

Az 1312651 lajstromszámú közösségi védjegy mérges arckifejezésű fiúcska sziluettjét ábrázolja, a 25., a 28. és a 32. áruosztályban van bejegyezve.

A 426895-002 lajstromszámú közösségi formatervezési minta hasonló, ülő fiúcska sziluettjét ábrázolja, de komoly arckifejezéssel. A formatervezési minta árujegyzéke: „rövid ujjú pólók, sapkák (diszítőelemek) stb.”

A korábbi védjegy jogosultja a formatervezési minta megsemmisítése iránti kérelmet nyújtott be, amelynek a BPHH Megsemmisítési Osztálya helyt adott. A megsemmisítési határozat ellen benyújtott fellebbezés nem vezetett eredményre. Megjegyzendő, hogy a BPHH fellebbezési tanácsa az elsőfokú határozatot azzal a kiegészítéssel hagyta jóvá, hogy a jogvita tárgyát képező formatervezési mintának nem volt egyéni jellege, hiszen nem keltett eltérő összbenyomást a korábbi védjegy által keltett összbenyomáshoz viszonyítva a tájékozott

* Jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda Kft.

felhasználóknál, nevezetesen a pólókat, sapkákat, matricákat vagy nyomtatványokat rendszeresen vásárló fiataloknál vagy gyermekeknél. Így a fellebbezési tanács nem a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002 EK sz. rendelet 60. cikke (1) bekezdése alapján hagyta helyben a jogvita tárgyát képező formatervezési minta semmisségét megállapító határozatot, hanem ezen rendelet 6. cikke (1) bekezdésével¹ együttesen értelmezett 25. cikke (1) bekezdésének² formatervezési mintáról szóló *b*) pontja alapján. A formatervezési minta jogosultja a fellebbezési tanács határozatát keresettel támadta.

Az EU Törvényszékének ítélete

A Törvényszék a keresetnek helyt adott, és hatályon kívül helyezte a BPHH fellebbezési tanácsának határozatát.

A Törvényszék azt mondta, hogy össze kell vetni egyrészt a jogvita tárgyát képező formatervezési mintát, másrészt a nyilvánosságra jutott mintát képező korábbi védjegyet, illetve az ezek által a tájékozott használóra tett összbenyomást (ítélet, 20. pont).

Az ítélet 21. és 22. pontjában rámutatott, hogy a szóban forgó két sziluett által a tájékozott használóra tett összbenyomást nagymértékben az egyes sziluettek arcrészén látható arckifejezés határozza meg. Az ítélet kiemelte, hogy a két sziluett arckifejezése közötti eltérés olyan alapvető jellegzetesség, amelyet a tájékozott használó az emlékezetébe vés, úgy, ahogyan azt a fellebbezési tanács helyesen meghatározta.

Ezt követően a Törvényszék ítélete megállapította, hogy ez az arckifejezés, az előrehajló testtartással együtt, amely egy kissé bosszús kedv benyomását kelti, arra készíti a tájékozott használót, hogy a korábbi védjegyet egy dühös figurával azonosítsa. Ezzel szemben a jogvita tárgyát képező formatervezési minta által keltett összbenyomás nem tükröz semmilyen érzelmi megnyilvánulást, sem az arckifejezést, sem a testtartást illetően, amelyet inkább a hátrahajló pozíció jellemez (ítélet, 23. pont).

¹ A szöveg:

(1) A formatervezési mintának egyéni jellege van, ha bármely nyilvánosságra jutott mintához képest a tájékozott használóra eltérő összbenyomást tesz a

- lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta esetén azt a napot megelőzően, amelyen a minta, amelyre az oltalmat igénylik, nyilvánosságra jutott;
- a lajstromozás alapján oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta esetén a bejelentés napját
- elsőbbség igénylése esetén az elsőbbség napját – megelőzően.

² A szöveg:

(1) A közösségi formatervezésiminta-oltalmat csak a következő okokból lehet megsemmisíteni:

...

b) ha a minta nem felel meg a 4–9. cikkeken foglalt követelményeknek;

...

ha egy későbbi formatervezési mintában megkülönböztetésre alkalmas megjelölést használnak, és az arra vonatkozó közösségi jog vagy a tagállam joga a megjelölés jogosultját felhatalmazza az ilyen használat megtiltására;

...

E tekintetben az ítélet megerősítette, hogy a „pólókat és sapkákat vásárló fiatalok számára az arckifejezésbeli különbség egyértelműen észlelhető ... , a tárgyak személyessé tételére matricákat használó gyerekek számára pedig még szembetűnőbb, hiszen ők még fogékonnyabbak a matricákon látható figurák által keltett érzelmi benyomásokra” (ítélet, 24. pont).

Végül az ítélet azt állapította meg, hogy a két sziluett közötti eltérések „elég jelentősek ahhoz, hogy eltérő összbenyomást (*impression globale différente*) tudjanak kelteni a tájékozott használóknál az egyéb jellemzők közötti hasonlóságok és azon alkotói szabadság fontossága ellenére, amellyel a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló sziluetteket tervező alkotók rendelkeznek” (ítélet, 25. pont).

Az ítélet arra a következtetésre jutott, hogy a fellebbezési tanács tévedett, amikor úgy ítélte meg, hogy a jogvita tárgyát képező formatervezési minta nem kelt eltérő összbenyomást a megsemmisítési kérelem alátámasztásaként hivatkozott korábbi védjegy által keltettől (ítélet, 26. pont).

Az EU Törvényszékének ítélete ellen a közösségi védjegy jogosultja, valamint a BPHH nyújtott be fellebbezést.

Az EU Bíróságának ítélete³

Az EU Bírósága 2012. október 18-án kelt ítéletével a fellebbezéseket elutasította. Ítéletének indokolásában többek között azt mondta, hogy, először is, a Törvényszék által a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta összehasonlítása során végzett állítólagos téves jogalkalmazást illetően hangsúlyozni kell, hogy a 6/2002 EK sz. rendelet nem határozza meg a „tájékozott használó” fogalmát. Ezt a fogalmat mindazonáltal úgy kell értelmezni, mint a védjegyjogban alkalmazandó átlagos fogyasztó (akitől nem várnak el semmilyen különleges ismeretet, és aki általában nem hasonlítja közvetlenül össze az ütköző védjegyeket) és a komoly szakmai ismeretekkel rendelkező szakember között elhelyezkedő köztes fogalmat. Így a „tájékozott használó” fogalmát úgy kell értelmezni, mint amely – akár személyes tapasztalata, akár az adott ágazatra vonatkozó kiterjedt ismeretei folytán – nem átlagosan figyelmes, hanem különösen éber használót jelöl (lásd a C-281210 sz., a PepsiCo kontra Grupo Promer Mon Graphic-ügyben hozott ítélet 53. pontját⁴ – jelen ítélet, 53. pont).

³ C-101/11 és C-102/11 egyesített ügyek.

⁴ A szöveg:

... rá kell mutatni arra, hogy a 6/2002 EK sz. rendelet nem határozza meg a tájékozott használó fogalmát. Ezt a fogalmat mindazonáltal úgy kell értelmezni – amint azt a főtanácsnok indítványának 43. és 44. pontjában helyesen ismertette –, mint a védjegyjogban alkalmazandó átlagos fogyasztó (akitől nem várnak el semmilyen különleges ismeretet, és aki általában nem hasonlítja közvetlenül össze az ütköző védjegyeket) fogalma és a komoly technikai ismeretekkel rendelkező szakember fogalma között elhelyezkedő köztes fogalmat. Így a tájékozott használó fogalmát úgy lehet értelmezni, mint amely – akár személyes tapasztalata, akár az adott ágazatra vonatkozó kiterjedt ismeretei folytán – nem átlagosan figyelmes, hanem különösen éber használót jelöl.

E tekintetben igaz, hogy magának a tájékozott használónak az EU Bírósága által meghatározott természetéből fakad, hogy amikor lehetséges, az a korábbi védjegyet és a jogvita tárgyát képező formatervezési mintát közvetlenül fogja összehasonlítani. Nem zárható azonban ki, hogy az ilyen összehasonlítás az érintett területen megvalósíthatatlan vagy szokatlan, különösen a sajátos körülmények vagy a szóban forgó korábbi védjegy, illetve a jogvita tárgyát képező formatervezési minta által ábrázolt tárgyak tulajdonságai miatt (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott PepsiCo kontra Grupo Promer Mon Graphic-ügyben hozott ítélet 55. pontját⁵ – jelen ítélet, 54. pont).

Ennélfogva nem lehet eredményesen kifogásolni azt, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta által keltett összbenyomást nem abból az előfeltételből kiindulva értékelte, hogy a tájékozott használók mindenképpen közvetlenül hasonlítják össze azokat (lásd ebben az értelemben a PepsiCo kontra Grupo Promer Mon Graphic-ügyben hozott ítélet 56. pontját⁶ – jelen ítélet, 55. pont).

Ez annál is inkább így van, mivel a 6/2002 EK sz. rendelet összefüggésében nem található erre vonatkozóan pontos útmutatás, és így nem lehet azt megállapítani, hogy az uniós jogalkotó szándéka arra irányult volna, hogy a lehetséges formatervezési minták értékelését a közvetlen összehasonlításra korlátozza (lásd a fent hivatkozott PepsiCo kontra Grupo Promer Mon Graphic-ügyben hozott ítélet 57. pontját⁷ – jelen ítélet, 56. pont).

Ebből eredően a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta összehasonlításánál a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot azzal, hogy a megtámadott ítélet 22. és 23. pontjában a saját érvelését a két sziluett által keltett összbenyomásnak a tájékozott használók emlékezetében megőrzött nem tökéletes képre alapozta (ítélet, 57. pont).

Következésképpen e kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani (ítélet, 58. pont).

Másodszor, ami azt a kifogást illeti, miszerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta vizsgálatát az érintett közönség egy részének észlelésére korlátozta, elöljáróban pontosítani kell, hogy e

⁵ A szöveg:

... a tájékozott használónak a természetéből fakad, hogy a szóban forgó formatervezési mintákat – amikor lehetséges – közvetlenül hasonlítja össze. Nem zárható azonban ki, hogy az ilyen összehasonlítás az érintett területen megvalósíthatatlan vagy szokatlan, például sajátos körülmények vagy a szóban forgó formatervezési mintákkal ábrázolt tárgyak tulajdonságai miatt.

⁶ A szöveg:

... nem lehet eredményesen kifogásolni azt, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot azáltal, hogy az ütköző formatervezési minták által keltett összbenyomást nem abból az előfeltételből kiindulva értékelte, hogy a tájékozott használók mindenképpen közvetlenül hasonlítják össze a formatervezési mintákat.

⁷ A szöveg:

... a 6/2002 EK sz. rendelet összefüggésében nem található arra vonatkozóan pontos útmutatás, illetve nem lehet azt megállapítani, hogy az uniós jogalkotó szándéka arra irányulna, hogy a lehetséges formatervezési minták értékelését a közvetlen összehasonlítás korlátozza.

kifogás – a fellebbező állításaival ellentétben – nem elfogadhatatlan. Ugyanis e kifogás egy olyan, a 6/2002 EK sz. rendelet értelmezése, illetve alkalmazása során felmerülő állítólagos jogi hiba kifogásolására irányul, amely, amennyiben bebizonyosodik, hogy azt valóban elkövették, a Törvényszék által kifejtett érvelés egészét érvénytelenné teheti (ítélet, 59. pont).

Ami a dolog érdemi részét illeti, megjegyzendő, hogy a BPHH e kifogása a megtámadott ítélet téves értelmezésén alapul. Ugyanis a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta összehasonlítása során a Törvényszék a megtámadott ítélet 22. pontjában úgy utalt a tájékozott használóra, hogy „miként azt a fellebbezési tanács helyesen meghatározta” (ítélet, 60. pont).

A Törvényszék így az érintett közönség egészét vette figyelembe úgy, ahogyan azt a fellebbezési tanács meghatározta, vagyis a fiatalokat, a gyerekeket, illetve a nyomtatványok, ideértve a reklámanyagok használóit. Ez ugyanígy elmondható a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 23. pontjában kifejtett érvelését illetően is, amelyben az a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta által keltett összbenyomás vizsgálata során hivatkozik az említett tájékozott használóra. Ezt követően a Törvényszék a megtámadott ítélet 24. pontjában külön megerősítette, hogy a két sziluett arckifejezése közötti eltérés a fiatalok és a gyerekek számára egyértelműen kivehető (ítélet, 61. pont).

Ebből eredően nem róható fel a Törvényszéknek, hogy a sziluettek általa végzett vizsgálatánál nem az érintett közönség egészére támaszkodott (ítélet, 62. pont).

Harmadszor, hangsúlyozni kell, hogy a fellebbezők lényegében azt róják fel a Törvényszéknek, hogy az azt állapította meg, hogy a két sziluett arckifejezése határozza meg a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta által a tájékozott használóra tett összbenyomást (ítélet, 63. pont).

E tekintetben megjegyzendő, hogy a fellebbezők érveikkel valójában csupán a Törvényszék által a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta által keltett összbenyomás értékelése során elvégzett ténybeli elemzést vitatják, és így ezen érvek arra irányulnak, hogy az EU Bírósága váltsa fel a Törvényszék értékelését a saját értékelésével (ítélet, 64. pont).

Ugyanis anélkül, hogy akár azt állították, akár azt bizonyították volna, hogy a Törvényszék elferdítette az eléje tárt tényeket, a fellebbezők csupán azt rótták fel a Törvényszéknek, hogy az tévesen értékelte a jelen ügy körülményeit annak meghatározásakor, hogy a jogvita tárgyát képező formatervezési minta eltérő összbenyomást kelt-e a tájékozott fogyasztóban a megsemmisítési kérelmének alátámasztásaként hivatkozott korábbi védjegy által keltett összbenyomáshoz viszonyítottan (ítélet, 65. pont).

Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel egyfelől a tényállás megállapítására, kivéve, ha az ügy hozzá benyújtott irataiból következően a megállapításai tárgyilag tévesek, másfelől a tényállás értékelésére. A tényállás értékelése tehát – kivéve ha a Törvényszék a részére előadottakat elferdítette – nem jogkérdés, amelyet mint ilyet az EU Bírósága a fellebbezési eljárás során felülvizsgálata alá vonhat-

na (lásd a C-144/06. P. sz., a Henkel kontra BPHH-ügyben 2007. október 4-én hozott ítélet 49. pontját⁸ és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot – jelen ítélet, 66. pont).

E kifogást tehát mint elfogadhatatlant kell elutasítani (ítélet, 67. pont).

Az előbbiekből kifejtettekben eredően a BPHH második jogalapját, valamint a fellebbezők első jogalapját teljes egészében el kell utasítani (ítélet, 68. pont).

A 6/2002 EK sz. rendelet 25. cikke (1) bekezdésének e) pontjára alapított második jogalapról

A felek érvei

A fellebbezők azt róják fel a Törvényszéknek, hogy az nem alkalmazta a 6/2002 EK sz. rendelet 25. cikk (1) bekezdésének e) pontját. Szerintük minden feltétel teljesül annak megállapításához, hogy a korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta között fennáll az összetévesztés veszélye. Következésképpen azzal, hogy nem nyilatkozott az említett rendelkezésről, és nem tiltotta meg a jogvita tárgyát képező formatervezési minta használatát, a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot (ítélet, 69. pont).

A fellebbezők úgy vélik, hogy e jogalap elfogadhatatlan, mivel a megtámadott ítéletben szereplő, a Törvényszék által kifejtett ténybeli értékelést vonja kétségbe (ítélet, 70. pont).

Az EU Bíróságának álláspontja

Megjegyzendő, hogy itt olyan jogalapról van szó, amelyre a Törvényszék előtt nem hivatkoztak a jogvita tárgyát képező határozat hatályon kívül helyezése érdekében, és hogy semmiképpen sem olyan jellegű közérdekű jogalap, amelyet a Törvényszék köteles lett volna hivatalból figyelembe venni (ítélet, 71. pont).

Márpedig az EU Bírósága eljárási szabályzatának 113. cikk 2. §-a szerint a fellebbezési eljárásban nem változtathatja meg a Törvényszék előtti jogvita tárgyát. Az EU Bíróságának hatásköre a fellebbezési eljárás keretében ugyanis az elsőfokú bíróság előtti jogvita tárgyát képező jogalapokról hozott jogi döntés megítélésére korlátozódik (lásd külön a C-136/92. P. sz., a Bizottság kontra Brazelli Lualdi és társai-ügyben 1994. június 1-jén hozott ítélet 59. pontját, a 171/06. P. sz., a T.I.M.E. ART kontra OHIM-ügyben 2007. március 15-én hozott

⁸

A szöveg:

Márpedig kizárólag a Törvényszék (elsőfokú bíróság) rendelkezik hatáskörrel egyrészt a tényállás megállapítására, kivéve, ha megállapításainak anyagi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárási iratokból ered, másrészt a tények értékelésére. A tények értékelése tehát – az elé terjesztett bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve – nem minősül jogkérdésnek, amelyet – mint ilyet – valamely fellebbezés keretében az EU Bíróságának kell megvizsgálnia (lásd e tekintetben a C-104/00 P. sz., a DKV kontra BPHH-ügyben hozott ítélet 22. pontját, valamint a C-456/01 P. sz. Henkel kontra BPHH-ügyben hozott ítélet 41. pontját).

ítélet 24. pontját, valamint a C-193/06. P. sz., a Nestlé kontra OHIM-ügyben 2007. szeptember 20-án hozott ítélet 56. pontját – jelen ítélet, 72. pont). Ennélfogva a jelen jogalapot, mint elfogadhatatlant, el kell utasítani.

A BPHH által hivatkozott második jogalap második részéről, és a fellebbezők által hivatkozott harmadik jogalapról, amelyek a megtámadott ítélet indokolásának hiányosságaira hivatkoznak (ítélet, 73. pont)

A felek érvei

A BPHH azt állítja, hogy a Törvényszék egyrészt azzal, hogy elmulasztotta kifejtetni azokat az okokat, amelyek miatt, miként azt a támadott ítélet 24. pontjában megállapította, „a pólókat és sapkákat vásárló fiatalok számára az arckifejezésbeli különbség egyértelműen észlelhető”, másrészt pedig azzal, hogy nem hivatkozott „a nyomtatványokat, ideértve a reklámanyagokat” használókból álló közönségre, nem tett eleget indokolási kötelezettségének (ítélet, 74. pont).

A fellebbezők ezenfelül azt róják fel a Törvényszéknek, hogy mivel az nem indokolta pontos, helytálló és koherens módon ítéletét, megsértette az eljárási jogot (ítélet, 75. pont).

Ami a BPHH kifogásait illeti, a közösségi formatervezési minta jogosultja úgy véli, hogy a Törvényszék nem volt köteles az érintett közönségről döntést hozni úgy, ahogyan az a fenti 52. pontban szerepel, és ennek következtében ítélete nem szenved indoklási hiányosságokat (ítélet, 76. pont).

Ami a BPHH által hivatkozott indoklási kötelezettség megsértését illeti, a közösségi formatervezési minta jogosultja azok elfogadhatatlanságára hivatkozik. Arra utal, hogy a fellebbezők nem jelezték, hogy a megtámadott ítélet mely részei szenvednének ezen indoklási hiányosságokban (ítélet, 77. pont).

A Bíróság álláspontja

Ami a BPHH által hivatkozott indoklási kötelezettség megsértését illeti, az azon az állításon alapul, hogy a Törvényszék egyrészt azzal, hogy elmulasztotta kifejtetni azokat az okokat, amelyek miatt „a pólókat és sapkákat vásárló fiatalok számára az arckifejezésbeli különbség egyértelműen észlelhető”, másrészt pedig nem hivatkozott „a nyomtatványokat, ideértve a reklámanyagokat” használókból álló közönségre (ítélet, 78. pont).

E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az ítéletek indokolásának követelménye az EU Bírósága alapokmányának 36. cikkéből következik, amely ugyanezen alapokmány 53. cikkének első bekezdése, valamint a Törvényszék eljárási szabályzatának 81. cikke alapján a Törvényszékre is alkalmazandó (lásd a C-311/05. sz., a Naipes Heraclio Fournier kontra

OHIM-ügyben hozott ítéletének 51. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot (jelen ítélet, 79. pont).

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Törvényszék ítéleteinek megfelelő indokolást kell tartalmazniuk ahhoz, hogy az EU Bírósága el tudja végezni saját felülvizsgálatát (lásd többek között a fent hivatkozott Naipes Heraclio Fournier kontra BPHH-ügyben hozott ítélet 52. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot – jelen ítélet, 80. pont).

Jelen esetben, különös tekintettel a jelen ítélet 60–62. pontjában tett megállapításokra, elegendő azt megjegyezni, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítéletben kifejtett érvelés önmagában világos és érthető, és lehetővé teszi azon okok megismerését, amelyek miatt a Törvényszék helyt adott a közösségi formatervezési minta jogosultja által hivatkozott egyetlen jogalapnak. A megtámadott ítélet tehát nem szenved indokolási hiányosságban (ítélet, 81. pont).

Következésképpen e jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani (ítélet, 82. pont).

Figyelemmel az előzőekben kifejtettekre, a jelen fellebbezéseket mint részben elfogadhatatlanokat és mint részben megalapozatlanokat el kell utasítani (ítélet, 83. pont).

Kommentárok

H. Hartwig⁹ az ítélet második jogalapjának harmadik részéről (63–67. pont) azt mondja, hogy az összbenyomás értékelését az EU Bírósága ténykérdésnek minősítette, amely az első fokon eljáró EU Törvényszék kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ez azzal a következménnyel jár, hogy a formatervezési minták közötti hasonlóság és különbözőség kérdésének eldöntésénél az EU Törvényszéke az ügyek döntő többségében végső fok lesz. E vonatkozásban érdemes megjegyezni – mondja – hogy az EU Törvényszéke ún. reciprocitáskonceptiót dolgozott ki (T-10/08 és T-11/08 Kwang kontra Honda), amely szerint azt mondta, hogy „... minél nagyobb a formatervező szabadsága a formatervezési minta kialakításánál, annál kevésbé valószínű, hogy a formatervezési minta a tájékozott fogyasztóra eltérő összbenyomást gyakoroljon. Megfordítva: minél jobban korlátozott a formatervező szabadsága a vitatott formatervezési minta kialakításában, annál valószínűbb, hogy a kisebb eltérések elegendőek lesznek, hogy a tájékozott fogyasztóra az így alkotott minta eltérő összbenyomást gyakoroljon”. Ez a reciprocitási szabály (*test*) jogi iránymutatásnak tűnik, és a kommentátor kíváncsian várja, hogy ha majd ez a nézet a másodfokon eljáró EU Bírósága elé kerül, az azonosítja-e magát azzal.

A továbbiakban vitathatónak tartja azt a megállapítást, amely „releváns közönség” kategóriaként kezeli a fiatalokat, gyermekeket, illetve a nyomtatványok, reklámok használóit (ítélet, 61. pont). E vonatkozásban azt mondja, hogy a korábbi közösségi védjegyet „ruha-

⁹ In: Bardehle-Pagenberg IP Report 2012 Special/IV. p. 2.

neműk, kalapok, tornaszerek, játékok” tekintetében lajstromozták. Ugyanakkor a támadott formatervezési minta „pólók, ingek (díszítőelemei) sapkák (díszítőelemei)” áruk tekintetében áll oltalom alatt. Márpedig szerinte a releváns közönségnek fiatalokra történő korlátozása indokolatlan, hiszen pólókat, sapkákat felnőttek is hordanak. Ezenfelül a „nyomdai termékek, reklámanyagok” (ítélet, 74. pont) kifejezés ugyancsak nem eredményezheti a fogyasztóközösségnek az ítélet szerinti korlátozását. Hiszen ilyen áruk vonatkozásában mindenki, aki olvasni tud, fogyasztónak tekintendő. Ez annál is inkább így van, mivel az adott ügyben sem az EU Törvényszéke, sem az EU Bírósága nem határozta meg a tájékozott fogyasztó különös ismérveit (különösen amikor az az ütköző formatervezési minta hasonlóságait és különbözőségeit értékeli).

Végül azt mondja, hogy az EU Bíróságának ítélete következetlen, és nem szolgálja a jogbiztonságot, mert

- első lépésben eltér a „tájékozott fogyasztónak” a védjegyjogban használatos fogalmától, és azt mondja, hogy „követelmény a közvetlen összehasonlítás”;

- második lépésben az ítélet szerint a „tájékozott fogyasztó” azt jelenti, hogy „ha lehetséges, közvetlen összehasonlítást végez” (ítélet, 54. pont);

- harmadik lépésben (anélkül, hogy ez szükséges lenne) azt mondja, hogy „nem zárható ki, hogy az ilyen összehasonlítás az érintett gazdasági szektorban megvalósíthatatlan vagy szokatlan, különösen a sajátos körülmények vagy a szóban forgó korábbi védjegy és a jogvita tárgyát képező formatervezési minta által ábrázolt tárgyak tulajdonságai miatt”. ... Mindezekre tekintettel az EU Bírósága szükségtelenül elmosza a védjegyjog és a formatervezési jog közötti határokat.

Más véleményen van Becker,¹⁰ akit nem lep meg, hogy az összbemérés értékelése a formatervezési jogban nem azonos, mint a védjegyjogban – hiszen ez a vonatkozó kommentárban¹¹ is így olvasható. Indokolja ezt a felfogást, hogy az a fogyasztó, aki abban a helyzetben van – és ezen felül még veszi is a fáradságot, hogy a formatervezett tárgyakat összehasonlítsa – ezt általában nem az alkotói folyamat alapján teszi (*kaum anzutreffen*), hanem a formatervezői alkotás eredménye, a formatervezett tárgy alapján. Ezért szerinte helytállóan állapította meg az EU Bírósága, hogy a Törvényszék nem lépte túl a hatáskörét, amikor a BPHH-nak a formatervezési minta hasonlóságára vonatkozó értékelését felülvizsgálta (ítélet, 44. pont).

A jogfejlődés eredményeként értékeli, hogy míg az EU Bírósága által hivatkozott PepsiCo-ügyben még nyitva hagyták azt a kérdést, hogy a tájékozott fogyasztó mikor végzi el a formatervezési minta áttekintő (szinoptikus) összehasonlítását, és hogy mikor kénytelen – akárcsak a védjegyjogban – emlékezeti hatásra támaszkodni, most ez a kérdés is tisztázást nyert.

¹⁰ G. M. Becker: Zum informierten Benutzer verärgertes Männchen, GRUR Int. 2013. p. 214.

¹¹ Oliver Ruhl: Gemeinschaftsgeschmackmuster. Kommentar. 2. kiadás, 2010. Art. 6 GGV Rdnr. 133.

Az ismertetett ítélettel ugyanis az EU Bírósága precedenst (*Fallgruppe*) teremtett, amely szerint a formatervezési minták összehasonlítása a továbbiakban ugyancsak az emlékezeti kép alapján történik.

Ebben a kérdésben az ítélet a piaci realitásokból indul ki. A gyakorlatban ugyanis – ha egyáltalán sor kerül összehasonlításra – a fogyasztó a formatervezés eredményét hasonlítja össze, nem pedig az árun szereplő védjegyet. Más marketingcélokat szolgál ugyanis a formatervezett áru, illetve a védjegy. Szerinte örvendetes, hogy az ítélet a piaci viszonyokat vette figyelembe, hiszen a formatervezett termékek gyakran árujelzők is. Ezért „kerülő úton”, a formatervezési jog segítségével lehetne az ilyen árujelzőket monopolizálni – ha az EU Bírósága másként határozott volna.

Az ítéletben releváns fogyasztói réteggként megjelölt „fiatalok, gyermekek” csoportot ez a kommentátor sem tartja szerencsésnek, azonban más okokból. A KVR-től (7. cikk) eltérően ugyanis a közösségi formatervezési mintákról szóló rendelet az összbenyomást védi (10. cikk. 1. bekezdés), s az oltalmat nem köti árukhoz vagy szolgáltatásokhoz. Ezt a különbséget jól tükrözi a közösségi formatervezési rendelet preambuluma 7. bekezdése is, amely a formatervezési mintáknak a gazdasági versenyben betöltött szerepére, valamint beruházási funkcióira utal, ami a védjegy és a formatervezési minta közötti eltérő funkciókat ugyancsak szemlélteti.

A. Ebert-Weidenfelder¹² rövid kommentárjában ugyancsak azt emeli ki, hogy formatervezési minták esetében – az ítélet szerint – a fogyasztó figyelme nagyobb, mint a védjegyek esetében. Ugyanakkor a formatervezési minta sajátossága, hogy gyakran kerül sor közvetlen fogyasztói egybevetésekre. Ezenfelül – az ítélet szerint kivételesen – az elmosódott emlékezeti kép is szerepet játszhat.

R. Hing¹³ ugyancsak rövid kommentárja szerint az ítélet arra mutat rá (*provide clarification*), hogy amikor a fogyasztó formatervezett tárgyakat hasonlít össze, akkor emlékezete pontatlan. Ugyanakkor bizonyos körülmények között indokolt lehet a közvetlen összehasonlítás. Hiányolja, hogy az ítélet nem mondja meg, mikor melyik szempont szerint kell értékelni.

Észrevételek

1. Mind az ítélet, mind a kommentárok azt mutatják, hogy olyan alapvető fogalmak tekintetében, mint az „összbenyomás szerepe”, a „tájékozott fogyasztó” sem lehet egyenlőségjelet tenni a védjegyjog, illetve a formatervezésiminta-jog között.

¹² In: GRUR-Prax, 2012, p. 535.

¹³ R. Hing: The Informed User can have an imperfect recollection. Sn/Ppets, 2013. január.

2. Továbbmegyek: a „tájékozott fogyasztó” fogalmának meghatározása alkalmával már az ítéletben hivatkozott PepsiCo-ügyben is kifejezésre jutott az a gondolat, hogy más-más szempontok érvényesülnek a védjegyjogban, illetve a formatervezésiminta-jogban, továbbá a szabadalmi jogban elterjedt „szakember” fogalmának megítélésénél.¹⁴

3. Saját védjegyjogi gyakorlatom alapján nem lep meg különösebben, hogy a BPHH, valamint annak fellebbezési tanácsa a védjegyjogosult javára döntött, s megsemmisítette a későbbi formatervezési mintát. Ugyanakkor meggyőzőnek tartom az EU Törvényszéke, valamint az EU Bírósága ezzel ellentétes határozatait, valamint Becker ez utóbbiakhoz fűzött kommentárját.

4. Hing kommentárja azt a gyakori – szerintem teljesíthetetlen – igényt fogalmazza meg, hogy az EU Bírósága előre mondja meg, hogy mikor, milyen szempontok szerint kell eljárni. Ez az igény – más ügyekben is – legtöbbször a precedensjogon nevelkedett angolszász jogászok részéről hangzik el. Nézetem szerint azonban ilyen iránymutatásra számítani nem lehet, hiszen minden egyes esetet annak különös körülményei alapján kell eldönteni, akár a hivataloknak, akár a bíróságoknak.

---

¹⁴ GRUR 2012, p. 506, Leitsätze der Redaktion.